

MATERIÁLY

VIII MEZINÁRODNÍ VĚDECKO - PRAKTICKÁ
KONFERENCE

«VĚDECKÝ POKROK NA PŘELOMU TYSYACHALETY – 2012»

27 května – 05 června 2012 roku

Díl 17
Pedagogika

Praha
Publishing House «Education and Science» s.r.o
2012

Vydáno Publishing House «Education and Science»,
Frýdlanská 15/1314, Praha 8
Spolu s DSP SHID, Berdianskaja 61 B, Dnepropetrovsk

**Materiály VIII mezinárodní vědecko - praktická konference
«Vědecký pokrok na přelomu tisyachalety - 2012».** - Díl 17.
Pedagogika: Praha. Publishing House «Education and Science»
s.r.o - 96 stran

Šéfredaktor: Prof. JUDr. Zdeněk Černák

Náměstek hlavního redaktor: Mgr. Alena Pelicánová

Zodpovědný za vydání: Mgr. Jana Štefko

Manažer: Mgr. Helena Žáková

Technický pracovník: Bc. Kateřina Zahradníčková

VIII sběrné nádobě obsahují materiály mezinárodní vědecko - praktická
konference «Vědecký pokrok na přelomu tisyachalety»
(27 května – 05 června 2012 roku) po sekcích «Pedagogika»

Pro studentů, aspirantů a vědeckých pracovníků

Cena 270 Kč

ISBN 978-966-8736-05-6

© Kolektiv autorů, 2012
© Publishing house «Education and Science» s.r.o.

PEDAGOGIKA

MODERNÍ VYUČOVACÍ METODY

Даулетбекова Б.

Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, аға оқытушы

Егембердиева Б.

«Бастауыш оқыту педагогикасы
мен әдістемесі» мамандығы, 2-курс студенті
Қазақстан Республикасы, Түркістан қ.

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫН МӘТІНДІ ЕСЕПТЕРДІ ШЫҒАРУҒА ҮЙРЕТУ

Қандай зәулім ұй салсаң да, оның іргетасы дұрыс қаланбаса, күндердің күнінде құлап қалатыны белгілі. Дәл сол секілді бала тәрбиелеу мен білім беруде бастауышта мықты іргетас қаланбаса, жас ұрпақтан болашақта білімді, кәсіпкер азamat шықпайтыны хақ.

Тәуелсіздік туын тіккен елімізді өркеніетке бастар жолдың бастауы қабілетті де оқушыларымыз болмақ. Шәкірт санасын білім нәрімен сусындатып, оларды шығармашылық ізденіске баулу мен тәрбиелеуді ұйымдастыру ұстаздардың біліктілігіне де байланысты. Ұстаздық бұл кәсіп мамандық. Сондықтан да баланы адам етудегі оның сіндірген еңбегі – ардың ісі.

Ең бастысы, қазіргі кезде ұстаздар қауымы, ата-ана, бүкіл ел-жұрт болып күш біріктіріп, қайтсек еркін ойлы, отансүйгіш ұрпақ тәрбиелейміз деуімізге еш күмәндік туғызбайды. Басты міндет балалардың қабілеттері мен таланттарын жан-жақты аша түсу болып табылады [1].

Бастауыш білім – үздіксіз білім берудің алғашқы басқышы. Осыған сәйкес оқушыға белгілі бір көлемдегі, білім, білік – дағдыларды меңгерту мен бірге табиғат қоршаған орта туралы түсініктерін кеңейте отырып, оларды шығармашылық бағытта жан-жақты дамыту – бүгінгі күннің талабы. Осы талап тұрғысынан алғанда, оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастырудың сан түрлі әдіс-тәсілдерін іздестіру мен жана технологияларды тиімді пайдаланудың маңызы ерекше.

Бастауыш білім беруде математика пәні өзге пәндерді оқытудың алғышарты мен негізін қалайтын және осы пәндерді оқытып-үйретуде қалыптасатын білім, білік, іс-әрекет тәсілдерін тұтынушы болып табылады. Ал математика негізгі мектеп математикасының табиғи бір бөлігі [2]. Мектеп математикасын есепсіз құру мүмкін емес. Математика ғылым ретінде есептен пайда болған және есеп арқылы дамиды.

требований к Силлабусу по обучению казахскому языку студентов русских отделений тесно связано с основными дидактическими принципами обучения вообще (принцип систематичности, последовательности, научности), а также с принципами обучения казахскому языку как неродному (принцип коммуникативной направленности обучения).

В качестве основного требования к составлению программы с позиций осуществления целей обучения по новой системе обучения, на наш взгляд, следует положить принципы индивидуализации и дифференциации. Через указанные принципы реализуются в программе для студента личностно-центрированный подход к обучению. Как показывает стартовый контроль знаний студентов, анкетный опрос на выявление мотивов обучения казахского языка, в технический вуз приходят учащиеся с различным уровнем общих и языковых способностей. Поэтому стоит задача типовые программы по казахскому языку и требования стандарта приспособить к конкретному студенту. Практически это возможно через принцип уровневого отбора лексико-грамматического и коммуникативного материала. Рекомендуется при отборе содержания обучения выделить уровень обязательной подготовки (в рамках стандарта). Студент имеет право не идти дальше этого минимума. Задания для самостоятельной работы должны быть также индивидуализированы, разнообразны по форме и по уровню сложности.

Программа для студента должна соответствовать требованиям государственного стандарта.

Обязательным требованиям к программе для студента (а также и к другим учебным материалам) должно быть соблюдение принципа учета будущей специальности студента.

Необходимо подчеркнуть, что программа является структурным элементом системы средств обучения для студента – УМК. Поэтому в качестве еще одного требования к программе для студента является ее взаимосоотнесенность с другими учебными материалами, входящими в УМК – базовым учебником, методическими материалами для организации самостоятельной работы, блоком материалов для контроля и самоконтроля и др.

Наши наблюдения по обучению студентов по кредитной технологии обучения показывают, что у многих студентов недостаточно сформированы навыки самообучения. Поэтому преподавателю необходимо не только создать программу, а еще и научить студентов пользоваться ею.

Таким образом, анализ научно-методической литературы по рассматриваемому вопросу и наши наблюдения по экспериментальному обучению студентов по кредитной технологии обучения позволяют сделать вывод о том, что программа для студента – это основополагающий документ, который должен рассматриваться в методическом, лингвистическом и педагогическом плане. По новой системе обучения обучающимся дается право выбора преподавателя. В решении этой проблемы большую помощь студенту может оказать предварительное знакомство с Силлабусом конкретного преподавателя, так как содержание данного учебно-

методического документа позволит студенту, его родителям, экспертам составить мнение не только о методологии дисциплины, но и о качестве технологии обучения, предлагаемой конкретным преподавателем.

Литература:

1. С.Б. Абдыгаппарова, Г.К. Ахметова, С.Р. Ибатуллин, А.А. Кусаинов, Б.А. Мырзалиев, С.М. Омирбаев. Основы кредитной системы обучения. – Алматы: Казак университети, 2004. –198 б.
2. Н.Оралбаева, К.Жаксылыкова. Орыс тіліндегі мектептерде казак тілін оқыту әдістемесі. – Алматы: Ана тілі, 1996 ж. -208 б.
3. К. Сариева, Р. Сейд-Омарова. Орыс тілінде оқытатын мектептердің 1-11 сыныптарына арналған казак тілі пәні бойынша модульдік күнтізбелік-тақырыптық бағдарлама. - Алматы: «Әдістеме-Методика», 2002 ж. -104 б.
4. J. Yalden. The Communicative Sullabus: Evolution, Design and Implementation. – Cambridge, 1983
5. Жаксылыкова К. Казак тілін орыс тілді бөлімдерде модульмен оқытудың ғылыми-теориялық негіздері: Канд. Дисс. –Алматы, 2001 ж. – 300 б.
6. Сумейя Абдельазиз Хассан. Теоретические основы программы и национально-ориентированного учебника для начального этапа обучения русскому языку в Судане: Канд. дисс. –Москва, 1998. – 169.
7. Бим И. Л. Методика обучения иностранному языкам как наука и проблемы школьного учебника. – Москва, 1977. -288.

К.п.н., доцент Краснова Н.П.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

**ЭТИКА ДІЛОВИХ ВІДНОСИН
ЯК ГАЛУЗЬ НАУКОВОГО ЗНАННЯ**

Ділове спілкування є необхідною частиною людського життя, найважливішим видом відносин з іншими людьми. Вічним і одним з головних регуляторів цих відносин виступають етичні норми, в яких виражені наші уявлення про добро і зло, справедливість і несправедливість, правильність або неправильність вчинків людей. І спілкуючись в діловій співпраці зі своїм підлеглими, начальником або колегами, кожен так чи інакше, свідомо або стихійно спирається на ці уявлення. Але залежно від того, як людина розуміє моральні норми, який зміст в них вкладає, в якому ступені він їх взагалі враховує в спілкуванні, він може як полегшити собі ділове спілкування, зробити його ефективнішим, допомогти у вирішенні по-

ставлених завдань і досягненні цілей, так і утруднити це спілкування або навіть зробити його неможливим.

Для того, щоб існувати в товаристві людей і створювати світ культури, людям необхідно керуватися якимись правилами в поведінці й взаєминах, відмінними від інстинктивних дій тварин. Щоб досягти цієї або іншої мети, людям необхідно відстрочувати задоволення своїх біологічних потреб, діяти спільно з іншими людьми, жертвувати задоволенням. Тому в культурі спілкування формується система заборон і суспільно прийнятних способів діяльності.

У процесі розвитку людства також виникає і еволюціонує система уявлень про добро і зло, схвалює чи погане, а також про належну поведінку. Мораль є системою норм, принципів, цінностей, якими в своїй реальній поведінці керуються люди. **Моральні норми** – це правила або зразки, які схвалюються і виступають як приклад нормальної поведінки в різних життєвих сферах: у праці і побуті, у взаєминах людей, в професійній діяльності – скрізь, де існують комунікації, відносини між людьми.

Моральна регуляція носить оцінно-імперативний характер, тобто оцінює вчинки людей, схвалюючи або засуджуючи їх. Специфіка моралі як регулятора людської поведінки полягає в тому, що вона діє зсередини людської свідомості. Моральні норми повинні бути засвоєні і стати проявами самої особи.

Мораль (від лат. *moralis* – етичний) – це система етичних цінностей, які визнаються людиною. Мораль – найважливіший спосіб нормативної регуляції суспільних відносин, спілкування і поведінки людей в самих різних сферах суспільного життя – сім'ї, побуті, політиці, науці, праці тощо.

Найважливішими категоріями етики є: «добро», «зло», «справедливість», «благо», «відповідальність», «борг», «совість» тощо.

Етика (від греч. *ethos* – звичай, вдача) – вчення про мораль, моральність. Термін «етика» вперше спожив Аристотель (384-322 до н.е.) для позначення практичної філософії, яка повинна дати відповідь на питання, що ми повинні робити, щоб здійснювати правильні, етичні вчинки.

Етика – це філософська дисципліна, що вивчає мораль і моральність і що визначає властиву даному суспільству (співтовариству) сукупність принципів людського спілкування.

Етичний аспект присутній скрізь, де є спілкування, тобто взаємини між суб'єктами. Суб'єктом спілкування можуть виступати сама людина (внутрішній діалог), інша людина, група людей, людське суспільство тощо. Якщо ж в самому собі, іншій людині, інших людях, суспільстві тощо не бачити людей, суб'єктів, відноситися до них як до об'єктів для маніпуляцій, «гвинтикам», то це вже за межами моралі.

У кожній конкретній ситуації моральні переконання (засвоєні норми) людини можуть і не співпадати з переконаннями тих, що оточують. Людина має свободу не красти, не брехати, не зраджувати, не доносити, навіть коли все це практикується такими, що оточують і приносять їм сьогохвилинну вигоду. Тому деякі автори вважають, що мораль не стільки регулятор суспільного життя, скільки регулятор індивідуальної свідомості і поведінки. Проте немає сумніву, що між суспільним життям і індивідуальною свідомістю і поведінкою немає суперечності: всі

люди живуть в суспільстві, але мають перед суспільством різний ступінь відповідальності і в цьому сенсі володіють різним ступенем моральності.

У історії етичних учень існують різні уявлення про те, якою мірою воля людини є вільною. Вислови про свободу як мимовільне відхилення від заданої необхідності говорив ще Епікур. Повний розвиток теми свободи як вибору можна знайти в християнстві, що розуміє людську волю як вільну від якихось причин, що детермінують її: людина може або слідувати шляхом, вказаним Христом, або відхилитися від нього. У ХХ ст. екзистенціалістами свободі волі був наданий статус абсолютності.

Оборотною стороною свободи робити вибір є відповідальність. Нести відповідальність – означає прийняти на себе всі наслідки здійснених вчинків, розплатитися за них. Умовами прояву відповідальності є свобода, навмисність і осудність.

Сучасні проблеми моральної регуляції поведінки пов'язані з складним і суперечливим характером суспільного прогресу. Характерним для представника індустріального суспільства є ціннісний релятивізм (заперечення обов'язкових моральних норм), який переходить у нігілізм (відмова від норм, принципів, законів). На сучасному етапі розвитку суспільства, при переході до високоіндустріального суспільства, заміняється «ціннісно-орієнтована поведінка» на «цілерациональну», при якій традиції, у тому числі й етичні, починають грати все меншу роль.

Сьогодні умовами, які сприяють дії людини як вільної й моральної є: відсутність прямої загрози смерті і принципових обмежень людських можливостей; свідомість і рефлексія, здатність побачити наявні варіанти і зупинитися на одному з них; наявність суспільно значущих орієнтирів – ідеалів, цінностей, цілей.

Норми моралі отримують свій ідейний вираз в загальних уявленнях, заповідях, принципах про те, як повинно поводитися. Мораль завжди припускає наявність певного етичного ідеалу, зразка для наслідування, зміст і сенс якого міняються в історичному часі й соціальному просторі, тобто в різні історичні епохи і у різних народів. Проте в моралі належне далеко не завжди співпадає з сушим; з реально існуючою етичною реальністю, фактичними нормами поведінки людей. Більш того, на всьому протязі розвитку моральної свідомості внутрішнім стрижнем і структурою його зміни є «суперечливо-напружене співвідношення понять сушого і належного».

У цій суперечності між належним і сушим існує і *суперечлива суть мотивації спілкування* (у тому числі і ділового спілкування та поведінки людини). З одного боку, вона прагне поводитися етично належним чином, а з іншого, – їй необхідно задовольнити свої потреби, реалізація яких дуже часто пов'язана з порушенням етичних норм.

Цей внутрішній конфлікт між піднесенням ідеалом і практичним розрахунком, етичним боргом і безпосереднім бажанням існує завжди і у всіх сферах життя. Але особливо напружено він виявляється в етиці *ділового спілкування*, тому що саме в цьому виді спілкування основний предмет, з приводу якого він утворюється, є зовнішнім для індивідів.

Спілкування – процес взаємодії суспільних суб'єктів: соціальних груп, спільнот або осіб, в якому відбувається обмін інформацією, досвідом, здібностями

і результатами діяльності. Спілкування виступає як спосіб буття суспільства і людини. Саме в процесі спілкування відбуваються соціалізація особи і її само-реалізація. На думку Аристотеля, здатність вступати в спілкування відрізняє людину від «недорозвинених в етичному сенсі істот» і від «надлюдини». Тому «той, хто не здатний вступати в спілкування, не відчуває потреби ні в чому, вже не складає елемент держави, стаючи або твариною, або божеством».

Специфіка ділового спілкування обумовлена тим, що вона виникає на основі і з приводу певного виду діяльності, пов'язаної з виробництвом якого-небудь продукту або ділового ефекту. При цьому сторони ділового спілкування виступають у формальних (офіційних) статусах, які визначають необхідні норми і стандарти (у тому числі і етичні) поведінки людей. Як і всякий вид спілкування, ділове спілкування має історичний характер, воно виявляється на різних рівнях соціальної системи і в різних формах. Відмінною рисою його є те, що воно, не є самоцілью, а служить засобом для досягнення яких-небудь інших цілей.

З урахуванням всього сказаного *етику ділового спілкування можна визначити як сукупність етичних норм, правил і уявлень, регулюючих поведінку і відносини людей в процесі їх виробничої та будь-якої діяльності*. Вона є окремим випадком етики взагалі і містить в собі її основні характеристики.

У соціально-філософському плані етика ділового спілкування визначається суспільно-економічним ладом суспільства, структурою його соціальної організації і пануючим типом суспільної свідомості. У традиційному суспільстві, заснованому на спільності соціального життя, колективних уявленнях, міфологічній свідомості й міжособистісних відносинах, основним механізмом ділового спілкування є *ритуал, традиція і звичай*. Їм відповідають норми, цінності і стандарти етики ділового спілкування.

Під *соціальними відносинами* розуміються відношення між групами людей і індивідами, які займають певне положення у суспільстві, мають відповідний статус і соціальні ролі. Відносини встановлюються людьми у процесі їх спільної діяльності.

Відносини, що встановлюються у процесі спільної діяльності в діловій сфері, називаються *діловими відносинами*. Ділові відносини можуть підрозділятися на інструментальні і емоційно-споживчі, безпосередні і опосередковані.

Обидва ряди відносин людини, і суспільні, і особисті, реалізуються саме в спілкуванні. Таким чином, спілкування і є реалізацією всієї системи відносин людини. Аналіз міжособистісних відносин як відносин, що складаються усередині соціальних відносин, дозволяє розставити акценти в питанні про місце спілкування у всій складній системі зв'язків людини із зовнішнім світом.

Багатообразні відносини людини не охоплюються тільки міжособистісним контактом: положення людини в ширшій соціальній системі також вимагає певної побудови системи його зв'язків, а цей процес може бути реалізований також тільки в спілкуванні. У спілкуванні утілюються і міжособистісні, і соціальні, тобто безособові за своєю природою, відносини.

Уміння поводитися з людьми належним чином є одним з найважливіших, якщо не найважливішим, чинником, що визначає шанси досягти успіху в бізнесі, службовій або підприємницькій діяльності. Дейл Карнегі ще в 30-і рр. ХХ ст.

відмітив, що успіхи тієї або іншої людини в його фінансових справах, навіть в технічній сфері або інженерній справі, відсотків на 15 залежать від його професійних знань і відсотків на 85 – від його уміння спілкуватися з людьми.

Ділова сфера – сфера діяльності в широкому сенсі: робота, управління, підприємництво – займає значну частину життя більшості людей. Спектр ролей, які грає в них людина, достатньо широкий: керівник, підлеглий, фахівець, член команди або професійної групи, учасник переговорів, продавець і покупець тощо. Поведінка, відповідна кожній з цих ролей, припускає демонстрацію певних норм поведінки, очікуваних людьми, включеними в ділові відносини.

Формування, реалізація, зміна ділових відносин під впливом зовнішніх (середовищних) і внутрішніх (організаційних, особистісних) причин розглядається поряд наукових напрямів: діловою етикою і діловим спілкуванням, етикою бізнесу і підприємництва, професійною етикою, етикою керівництва і управління тощо.

Мухамбетиярова К.А.

Кафедра «Международные языки» Казанский Государственный Университет Технологий и Инжиниринга им. Ш.Есенова

ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ КАТЕГОРИИ ВЕЖЛИВОСТИ В СОВРЕМЕННОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

В конце ХХ века началось активное развитие науки, которая изучает язык как феномен культуры – лингвокультурологи. В рамках этой науки язык выступает не только как орудие культуры, но и как выразитель особой ментальности.

Язык и культура находятся в диалоге, во взаимодействии. Язык способен отражать культурно-национальную ментальность его носителей. Гумбольдт В. утверждал, что язык – это духовная сила.

Язык и культура, будучи относительно самостоятельными феноменами, связаны через значения языковых знаков. Каким образом система культурных ценностей отражается в языке?

У каждой культуры есть свои ключевые слова: для немцев – это точность, порядок, для американцев – индивидуализм, приватность, для японцев – коллектив, командная работа, и так далее. Примечательно, что в Казахстане такими словами являются душа и уважение старших. Чтобы быть ключевым словом культуры, слово должно быть общепотребительным, частотным, должно быть в составе фразеологических единиц и пословиц.

Языковые явления определяются социокультурными явлениями в обществе. Говоря о проблеме понимания культуры как вида человеческого бытия, нельзя забывать, что культура тесно связана с языком, влияет на язык, и язык, в свою очередь, накладывает свой отпечаток на культуру.